

SYRJINTÄLAUTAKUNTA

Syrjintä, etninen tausta, syrjintäolettama, sopimusvapaus, pankkipalvelu, luotonanto

Diaarinumero: 2013/1642

Antopäivä: 27.2.2014

Venäläistä alkuperää olevat Suomen kansalaiset A ja B olivat kahdesti pyytäneet luottoa pankilta, mutta pankki oli päättänyt pidättäytyä asiakassuhteesta hakijoiden kanssa, eikä ollut tarjonnut luottoa heille, vaikka heillä oli erinomaiset luottotiedot.

Syrjintälautakunta katsoi, ettei pankin vetoaminen sopimusvapauteen estänyt syrjintäolettaman syntymistä, koska sen perusteella ei synny oikeutta lain tai hyvän tavan vastaisiin oikeustoimiin.

Syrjintälautakunta katsoi pankin esittäneen asianmukaiset perusteet hakijoita koskeneisiin kielteisiin luottopäätöksiinsä. Pankin menettely lainan myöntämisessä oli perustunut hyväksyttäviin pankin noudattamiin luotonannon periaatteisiin. Pankin noudattamien luotonannon periaatteiden ei osoitettu kohdistuneen hakijoihin siten, että heitä olisi syrjitty heidän etnisen taustansa perusteella. Pankki rahoitti vain omaan toiminta-alueeseensa kuuluvia rakennushankkeita, joten kyse ei ollut vain hakijoihin sovellettavasta menettelystä.

Hakijoiden tunnistaminen pankissa oli perustunut Finanssialan keskusliiton voimassa oleviin ohjeisiin, eikä niissä tai hakijoiden tunnistamisessa ollut havaittavissa etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää.

Syrjintälautakunta hylkäsi hakemuksen.

Hakijoiden vaatimukset

A ja B pyytävät syrjintälautakuntaa kieltämään heihin pankkipalveluiden saamisessa kohdistuneen syrjinnän ja asettamaan tarvittaessa pankille uhkasakon.

Hakijat pyytävät syrjintälautakuntaa velvoittamaan pankkia antamaan kirjallisesti päätökset heidän luottihakemuksiinsa sekä siihen, että pankki pidättäytyy asiakassuhteesta heidän kanssaan, varmistamaan, että finanssivalvonnan terrorismia ja rahanpesuepäilyjä koskevat linjaukset eivät aseta maahanmuuttajia perusteettomien epäilyjen ja ilmoitusvelvollisten mahdollisten virheiden kautta etnisen syrjinnän kohteeksi, varmistamaan henkilötietovaltuutetun virka-apua käyttäen, että hakijoita ei ole rekisteröity virheellisten ilmoitusten perusteella poliisin salaisiin rekistereihin tai pankkien ylläpitämään mustaan listaan ja vaatimaan mahdollisten hakijoita koskevien virheellisesti tai laittomasti tallennettujen merkintöjen poistamista tai vaihtoehtoisesti rikoksesta epäillyn oikeudellisen aseman ilmoittamista.

Hakijoiden perustelut

Hakijat olivat kahdesti pyytäneet luottoa pankilta, mutta pankki oli päättänyt pidättäytyä asiakassuhteesta hakijoiden kanssa eikä ollut tarjonnut luottoa heille, eikä antanut heille kirjallista päätöstä tai pyydettyjä vastauksia kirjallisesti. Luottihakemukseen liittyvän haastattelun

yhteydessä oli otettu valokopio A:n henkilötodistuksesta ja tiedusteltu hakijoiden kansalaisuuteen, syntyperään ja nimen vaihdon syihin liittyviä asioita. Näiden seikkojen johdosta hakijat olettavat tulleen syrjityksi etnisen alkuperänsä perusteella.

Vastaajan vastaus

Pankki oli hakijoiden luottihakemusta käsitellessään toiminut normaalin käytännön mukaisesti, ja ilmoittanut kielteisestä luottopäätöksestä hakijalle kirjallisesti. Pankki katsoo toimineensa täysin lakien, ohjeiden sekä hyvän pankki- ja luotonantotavan mukaisesti ja kiistää kaikilta osin hakijoiden väitteet häneen kohdistetusta syrjinnästä.

Vastaajan perustelut

Hakijat oli kutsuttu luottoneuvotteluun pankille verkossa jätetyn luottihakemuksen perusteella. Neuvottelussa oli suoritettu asiakkaan tunnistaminen Finanssialan keskusliiton voimassa olevia ohjeita noudattaen, jonka mukaan kaikki vakituiset asiakkaat on tunnistettava ennen asiakassuhteen aloittamista. Vakituinen asiakassuhde tarkoittaa esimerkiksi tilin avaamista tai luottosuhdetta.

Hakijoilla oli ollut aiemmin asiakassuhde H:n seudun pankissa, joka oli fuusioitunut K:n pankkiin. Koska luoton hakemushetkellä ei ollut voimassa olevaa asiakassuhdetta, oli luottoneuvottelun yhteydessä normaalin käytännön mukaan tarkistettu asiakkaan asiakastiedot Finanssialan keskusliiton ohjeen mukaisesti. Luottihakemusta käsiteltiin pankissa kuten uusien asiakkaiden hakemusta. Neuvottelun yhteydessä oli käynyt ilmi, että hakijat olivat muuttamassa pois ja rakentamassa rahoitettavaa omakotitaloa toiselle paikkakunnalle, jota ensimmäinen rahoitushakemus oli koskenut.

Luottoneuvottelija oli yrittänyt tavoittaa A:ta puhelimitse, mutta ei ollut häntä tavoittanut. Luottoneuvottelija oli ilmoittanut kielteisestä luottopäätöksestä A:lle sähköpostilla.

Sopimusoikeudessa on lähtökohtana sopimusvapaus. Luotonantajalla ei ole luotonmyöntövelvollisuutta, eikä luotonhakijalla oikeutta luotonsaantiin, vaikka hän olisi joidenkin kriteerien mukaan arvioituna maksukykyinen hoitamaan luoton takaisinmaksun. Luotonmyöntökriteerit ovat luotonmyöntäjän päätettävissä ja luotonmyöntäjä voi tehdä yksittäisissä tapauksissa harkintansa mukaan myös kielteisiä päätöksiä. Luotonmyöntäjällä ei ole erityistä velvollisuutta perustella kielteistä luottopäätöstä.

Suurin syy kielteiseen luottopäätökseen tässä asiassa oli ollut tieto asiakkaan muuttamisesta toiselle paikkakunnalle. Pankkiryhmän luotonannon sisäisten ohjeiden mukaan kilpailukyvyyn luotonannossa tulee perustua oman toiminta-alueen, asiakkaiden ja vakuuksien parhaaseen tuntemiseen ja luotonannolla tulee edistää oman toiminta-alueen moni- ja tasapuolista kehitystä. A:n ja B:n luottihakemuksen osalta oli kyse rakennushankkeesta, joiden kannalta on erityisen tärkeää, että pankki rahoittaa vain omaan toiminta-alueeseensa kuuluvia rakennushankkeita.

Esittelijän esitys

Syrjintälautakunta hylkää hakemuksen.

Perustelut

Syrjintälautakunnan toimivalta

Hakemus koskee etniseltä taustaltaan venäläistä syntyperää olevien henkilöiden pankkipalveluiden saamiseen Suomessa liittyvää asiaa. Näin ollen hakemuksessa on kyse hakijoiden etniseen alkuperään liittyvästä asiasta, joka kuuluu syrjintälautakunnan toimivaltaan.

Syrjintäolettaman syntyminen

Syrjintälautakunta katsoo, että hakijat ovat esittäneet yksityiskohtaisen ja uskottavan kuvauksen menettelystä, jonka perusteella hakijat katsovat tulleensa syrjityksi pankkipalveluiden saamisessa. Hakijoiden esittämän selvityksen mukaan pankki ei ollut myöntänyt heille rakennuslainaa. Hakijoiden lautakunnalle toimittamat luottotiedot ovat olleet erinomaiset. Tällä perusteella syrjintälautakunta katsoo, että syrjintäolettama on syntynyt.

Pankin vetoaminen sopimusvapauteen ei estä syrjintäolettaman syntymistä, koska sen perusteella ei synny oikeutta lain tai hyvän tavan vastaisiin oikeustoimiin (PeVL 3/1982 vp. ja PeVL 26/2008 vp.).

Koska hakijat ovat esittäneet selvitystä, jonka perusteella on syntynyt syrjintäolettama, syrjintälautakunta katsoo todistustaakan kääntyneen. Pankin on siten näytettävä, että se ei ole menetellyt yhdenvertaisuuslain 6 §:n syrjintäkiellon vastaisesti.

Väitetty syrjintä

Pankki on esittänyt asianmukaiset perusteet hakijoita koskeneisiin kielteisiin luottopäätöksiinsä. Pankin menettely lainan myöntämisessä on perustunut hyväksyttäviin pankin noudattamiin luotonannon periaatteisiin. Pankin noudattamien luotonannon periaatteiden ei ole osoitettu kohdistuneen hakijoihin siten, että heitä olisi syrjitty heidän etnisen taustansa perusteella. Pankki rahoittaa vain omaan toiminta-alueeseensa kuuluvia rakennushankkeita, joten kyse ei ole ollut vain hakijoihin sovellettavasta menettelystä.

Hakijoiden tunnistaminen pankissa oli perustunut Finanssialan keskusliiton voimassa oleviin ohjeisiin, eikä niissä tai hakijoiden tunnistamisessa ole havaittavissa etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää.

Muilta osin Syrjintälautakunta hylkää hakemuksen sen toimivaltaan kuulumattomana.

Syrjintälautakunnan päätös

Syrjintälautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen perusteluineen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki 2 § 2 momentti 4 kohta, 6 §, 11 § 2 momentti, 13 § 1 momentti, 17 §, 18 § 1 momentti

Laki vähemmistövaltuutetusta ja syrjintälautakunnasta 7 c §, 7 i §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.